

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála



Seðlabanki Íslands
Ágúst 2003

Yfirlit efnahagsmála

Kjarnaverðbólga er nálægt verðbólgu-markmiði
Að frátöldum áhrifum hækkandi húsnæðisverðs hefur verðbólga undanfarna mánuði verið lítil. Í heild var verðbólgan 2% í ágúst, eftir heldur minni útsölutengda lækkun en í ágúst í fyrra. Að húsnæðiskostnaði frátöldum var verðbólgan 0,4%. Kjarnaverðbólga var nálægt verðbólgu-markmiði.

Í júlí og ágúst hækkaði húsnæðisliður vísitölunnar um 1,2% og 1,3%. Hefur lækkun húsnæðiskostnaðar á milli mánaða ekki mælst meiri frá því í maí árið 2000 og árshækkun hans, sem nam tæplega 11% í ágúst, ekki verið meiri frá nóvembermánuði það ár.

Á hinn bóginn hefur dregið úr verðhækkunum þjónustu einkaaðila. Reyndar lækkaði hún lítilllega í verði í ágúst sökum verðlækkunar pakkaferða. Liðurinn önnur þjónusta (önnur en opinber) hefur hækkað um 1½% undanfarna tólf mánuði, sem er minnsta árshækkun frá desembermánuði 1997.

Veltan eykst

Raunvelta á greiðslukortum í júlí var 7,1% meiri en fyrir ári sem er nálægt mánaðarmeðaltali þessa árs. Veltan frá áramótum er 6,7% meiri en á sama tíma í fyrra. Þessi aukning er svipuð og var á sama tíma 2001 en talsvert minni en 1999 og 2000. Veltan skv. virðisaukaskattskýrslum fyrir fyrstu 4 mánuði þessa árs sýnir verulegar breytingar m.v. sama tíma í fyrra. Mikil raunveltuaukning varð í smásölu, heildsölu og þjónustu og alger viðsnúningur í byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð. Raunveltuaukning í smásölu var 3,5% (-2,4% 2002), 3,6% í heildsölu án eldsneytis (-2,4% 2002) og 11,9% aukning í byggingarstarfsemi í stað 17,4% samdráttar fyrstu 4 mánuði 2002. Þá nær iðnaðarframleiðslan á innanlandsmarkað sér aftur á strik eftir stöðugan samdrátt frá því á vori 2002. Þegar heildarveltan er staðvirt með vísitölu útflutningsgengis og vísitölu neysliverðs reynist raunaukningin vera um 1,6% á fyrstu 4 mánuðum þessa árs.

... og uppsveifla almenns innflutnings heldur áfram

Innflutningur í júní var fimmtungi meiri á föstu gengi en í fyrra og jókst innflutningur bæði fjárfestingar- og neysluvöru verulega. Fyrri helming ársins var magn innfluttrar neysluvöru 15%

meira en á sama tímabili í fyrra og svipaður vöxtur var í innflutningi fjárfestingarvöru að skipum og flugvélum frátöldum.

Umtalsverður halli hefur verið á vöruviðskiptajöfnuði síðustu mánuði og nemur hallinn frá því í mars 7½ ma.kr. Fyrstu tvo mánuði ársins var hins vegar ríflega 7 ma.kr. afgangur.

Aukinn vöxtur útlána

Verulega aukin útlán innlánsstofnana síðustu mánuði, einkum til fyrirtækja, er enn ein vísending um efnahagsbata. Á tólf mánuðum til loka júlí jukust útlán innlánsstofnana til innlendra aðila um 11,5% sem er langt umfram verðlagshækkunir. Leiðrétt fyrir áætlaðri gengis- og verðlagsuppfærslu lána er aukningin svipuð, eða 12%. Aukningin hefur verið mest til fyrirtækja undanfarna mánuði, eða 20% síðastliðna 12 mánuði. Á fyrstu sjö mánuðum ársins jukust útlán innlánsstofnana til innlendra fyrirtækja um 72 ma.kr. en drógust saman um 8½ ma.kr. á sama tíma í fyrra. Aukning útlána til einstaklinga hefur hins vegar verið töluvert minni það sem af er þessu ári en á sama tíma í fyrra. Á tólf mánuðum nemur hún 1,6% sem nær ekki verðlags-hækkunum.

Lækkun á verði sjávarafurða og aflasamdráttur kemur niður á útflutningi

Verð sjávarafurða lækkaði um u.þ.b. 4% frá áramótum fram í júní sl. og lækkun meðalverðlags milli fyrstu sex mánaða árána 2002 og 2003 var ívið meiri.

Verð á áli er á hinn bóginn hið hæsta um 2 ára skeið og hefur að undanfögnu verið 11-12% hærra en fyrir ári. Framvirkt verð bendir til þess að verðið muni jafnvel hækka enn frekar næstu mánuði.

Heildaraflí í júlí var töluvert minni en á sama tíma í fyrra, en í júní var hann nokkru meiri. Loðnuaflinn í júlí var mun minni en fyrir ári, en aukinn kolmunnaflí vó það upp að hluta. Verðmæti aflans á föstu verðlagi var þrátt fyrir þetta ívið meira en í fyrra bæði í júní og júlí, en fyrstu sjö mánuðina var verðmæti aflans rúmlega 4% minna en í fyrra.

Útflutningur í júní var svipaður og fyrir ári. Mikill útflutningur fiskimjòls, lyfja og lækn-ingatækja vó upp lítinn álútflutning. Útflutningur á fyrri helmingi ársins dróst saman um 1% að

magni, en verðmæti í krónum talið um 13%. Sökum verðlækkunar, gengishækkunar og aflasamdráttar var verðmæti útfluttra sjávarafurða u.þ.b. 16% minna á fyrri helmingi þessa árs en síðasta árs. U.þ.b. helming samdráttarins má rekja til gengisbreytinga, en afganginn nokkuð jöfnum höndum til verðlækkunar og magnsamdráttar.

Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi óbreytt í júlí

Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi í júlí var 3,4%, eða óbreytt frá fyrri mánuði og svipað og í maí. Að undanfögnu hefur dregið úr atvinnuleysi á landsbyggðinni. Á meðal kvenna á höfuðborgarsvæðinu hefur atvinnuleysi hins vegar farið vaxandi frá því í apríl sl. og var orðið 4,6% í júlí. Meðal karla á landsbyggðinni var atvinnuleysi á sama tíma aðeins 1,2%. Hlutfallslega hefur heldur dregið úr atvinnuleysi meðal ungs fólks. Eins og undanfarna mánuði er helsta vísbendingin um bata á vinnumarkaði í tölum um störf í boði, sem sl. 3 mánuði hafa verið að meðaltali 586 samanborið við 271 á sama tíma í fyrra.

Vaxandi væntingar um efnahagsbata í helstu iðnríkjum

Hlutabréfaverð, leiðandi hagvísar og væntingavísitölur hafa stigið töluvert að undanfögnu beggja vegna Atlantshafsins. Allajafna eru þetta vísbendingar um aukinn hagvöxt á næstunni en ekki er hægt að útiloka að innstæða fyrir þessari bjartsýni reynist minni þegar á hólminn er komið. Skýrar vísbendingar eru að vísu um að efnahagsbati sé þegar hafinn í Bandaríkjunum en á fyrrihluta ársins eru ekki enn sterk merki um það í Evrópu.

Í Bandaríkjunum benda vísitölur eins og Conference Board-vísitalan (leiðandi hagvísir sem kemur út mánaðarlega) og ISM-vísitala fyrir iðnað og þjónustu (vísitala innkaupastjóra) til aukinnar bjarsýni. Dow Jones vísitalan hefur til dæmis ekki verið hærri í 14 mánuði og þróun annarra vísitalna hefur verið svipuð. Líta má einnig á um 1% hækkun langtímavaxta á þremur mánuðum í Bandaríkjunum sem vísbendingar um væntingar um meiri hagvöxt og jafnframt að ótti við verðhjöðnun sé liðinn hjá. Hagtölur staðfesta nú efnahagsbata. Iðnaðarframleiðsla jókst töluvert meira í júlí en búist var við og er vöxturinn sá mesti milli mánaða á árinu. Þá jókst

þjóðarframleiðsla á 2. ársfjórðungi einnig meira en gert var ráð fyrir þó þá aukningu megi að einhverju leyti rekja til aukinna ríkisútgjalda vegna Íraksstríðs. Þrátt fyrir þetta hefur vinnumarkaðurinn enn ekki tekið við sér enda hefur framleiðni vaxið ört í Bandaríkjunum. Fækkun á vinnumarkaði leiddi reyndar til þess að atvinnuleysi minnkaði um 0,2% júlí eftir að hafa náð hámarki í 6,4% í júní. Ef svo heldur fram sem horfir eru líkur á að atvinnuástand fari batnandi í lok þessa árs eða byrjun þess næsta.

Leiðandi vísitölur í Evrópu sýna að þar er búist við efnahagsbata. ZEW-vísitalan þýska (væntingavísitala fyrirtækja) hefur t.d. tekið stökk undanfarna tvo mánuði, einkum sá hluti hennar sem snýr að væntingum, bæði í Þýskalandi og á evrusvæðinu. PMI iðnaðar- og þjónustuvísitölurnar (vísitölur innkaupstjóra) fyrir evrusvæðið hækkuðu einnig verulega í júlí. Iðnaðarvísitalan bendir þó enn til samdráttar og landsframleiðsla hefur staðið í stað á evrusvæðinu það sem af er árinu og er búist við sáralitlum hagvexti í ár. Samdráttur var í landsframleiðslu í Þýskalandi og Frakklandi á öðrum ársfjórðungi og iðnaðarframleiðsla í evrusvæðinu var 1½%. minni í júní í ár en í fyrra. Þá mælist atvinnuleysi 8,9% um þessar mundir sem er hið mesta frá í mars 2000.

Annað

- Í júlí var dagvöruvelta 4,8% meiri að raunvirði en fyrir ári (mynd 9).
- Sementssalan á fyrstu sjö mánuðum þessa árs er nærri fimmtungi meiri en á sama tíma í fyrra (mynd 12).
- Nýskráningar bifreiða hafa aukist um helming milli ára (mynd 12).
- Væntingavísitala Gallup hækkaði í ágúst eftir nokkra lækkun bæði í júní og júlí. Það er aukin tiltrú á núverandi ástandi og jákvæðara mat á atvinnuástandinu sem veldur hækkuninni en væntingar til sex mánuða dala enn (mynd 14).
- Launavísitala Hagstofunnar hækkaði um 0,1% milli júní og júlí (mynd 34).
- Júlí var metmánuður í útlánum Íbúðalána-sjóðs (mynd 43).

Í Hagvísu er notast við talnagögn sem tiltæk voru 26. ágúst 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

| I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹ | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Breyting (%) | | | Áhrif á VNV (%) | 12 mán. br. fyrir ári (%) |
|--|-----------------|---------------|------------------|----------------------------|----------------|-----------------|---------------------------|
| | | | frá fyrri mánuði | yfir 6 mánuði ² | yfir 12 mánuði | | |
| Visitala neysluverðs (VNV) (maí 1988=100) | ágúst '03 | 226,3 | -0,1 | 1,8 | 2,0 | . | 3,2 |
| Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins) | ágúst '03 | 128,3 | -0,1 | 2,7 | 2,7 | 2,4 | 4,1 |
| Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu) | ágúst '03 | 128,8 | -0,1 | 2,7 | 2,4 | 1,9 | 4,3 |
| Innlendar vörur án búvöru og grænmetis | ágúst '03 | 127,1 | -0,2 | -0,5 | 0,1 | 0,0 | 3,7 |
| Búvörur og grænmeti | ágúst '03 | 115,7 | 0,4 | -3,5 | -2,4 | -0,2 | -1,3 |
| Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks | ágúst '03 | 107,2 | -0,7 | 0,4 | -1,7 | -0,5 | 1,1 |
| - mat- og drykkjarvörur | ágúst '03 | 117,0 | -2,3 | -12,0 | -6,9 | -0,2 | -1,7 |
| - nýr bíll og varahlutir | ágúst '03 | 115,4 | 0,3 | 1,9 | 1,6 | 0,1 | 2,9 |
| - bensín | ágúst '03 | 119,8 | 0,0 | -2,9 | -1,2 | 0,0 | -5,3 |
| - innfluttar vörur aðrar | ágúst '03 | 98,3 | -1,2 | 2,7 | -2,3 | -0,4 | 3,0 |
| Húsnæði | ágúst '03 | 169,4 | 1,3 | 10,8 | 10,9 | 1,8 | 4,7 |
| Opinber þjónusta | ágúst '03 | 127,8 | 0,1 | 2,7 | 5,6 | 0,4 | 4,0 |
| Önnur þjónusta | ágúst '03 | 136,5 | -0,4 | 0,0 | 1,5 | 0,3 | 5,7 |
| Dagvara | ágúst '03 | 121,4 | -0,2 | -3,2 | -2,2 | -0,4 | . |
| Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100) | 31. júlí '03 | 105,6 | 0,6 | 5,1 | -1,7 | . | -7,8 |

| | Nýjasta tímabil | Vænt 12 mán. verðbólga | Breyt. frá síðustu könnun. | Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári | Vænt verðbólga á ársvarða á næstu 2 ár | Hugmynd um verðb. sl. 12 mán. |
|--|-----------------|------------------------|----------------------------|--------------------------------|--|-------------------------------|
| Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³ | 15. ágúst '03 | . | . | . | 1,8 | 2,1 |
| Verðbólguvæntingar fyrirtækja | feb. '03 | 2,1 | 0,5 | . | 2,4 | . |
| Verðbólguvæntingar almennings | júní '03 | 3,4 | -0,3 | 4,2 | . | 2,8 |

1. Grunntímabil vísitalna: Visitala neysluverðs: maí 1988; aðrar verðvísitölur undirflokkna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til árshraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 1, 2 og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskirteina með sama líftíma.

| II Framleiðsla og eftirspurn | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá | | Frá ársbyrjun | |
|---|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------|-----------|---------------|-----------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Gildi | Breyt. frá f. ári (%) |
| Landsframleiðsla (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 194,9 | 192,9 | . | 3,3 | 194,9 | 3,3 |
| Þjóðarútgjöld (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 190,9 | 187,8 | . | 1,2 | 190,9 | 1,2 |
| Einkaneysla (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 104,3 | 100,2 | . | 4,6 | 104,3 | 4,6 |
| Samneysla (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 50,5 | 46,9 | . | 3,8 | 50,5 | 3,8 |
| Fjármunamyndun (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 36,2 | 41,0 | . | -9,4 | 36,2 | -9,4 |
| Útflutningur (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | 70,8 | 76,5 | . | 4,8 | 70,8 | 4,8 |
| Innflutningur (ma.kr.) | 1. ársfj. '03 | -66,8 | -71,4 | . | -0,5 | -66,8 | -0,5 |
| Velta skv. virðisaukaskattsskýrslum (ma.kr.) ¹ | mars-apríl '03 | 207,7 | 184,4 | -1,2 | -3,3 | 392,2 | -3,3 |
| Dagvöruvelta (ma.kr.) | júlí '03 | 119,0 | 113,6 | 11,3 | 4,8 | 107,2 | 3,9 |
| Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹ | júlí '03 | 44,0 | 41,2 | 1,7 | 7,1 | 283,5 | 6,7 |
| Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.) | jan.-mars '03 | 98,8 | 91,1 | . | . | 98,8 | 8,4 |
| Sementssala (þús. tonn) | júlí '03 | 15,1 | 13,8 | 10,7 | 9,7 | 71,1 | 16,9 |
| Nýskráning bifreiða (stk.) | júlí '03 | 1.422 | 872 | -17,4 | 63,1 | 7.904 | 49,0 |

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiðréttum tölum.

| III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá | | Frá ársbyrjun | |
|--|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------|-----------|---------------|-----------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Gildi | Breyt. frá f. ári (%) |
| Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100) | júní '03 | 96,5 | 103,5 | 96,9 | -0,4 | 99,4 | -4,2 |
| Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn) | ágúst '03 | 1.463 | 1.300 | 3,0 | 12,5 | 6 | 3,3 |
| Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat) | ágúst '03 | 29,5 | 26,7 | 3,8 | 10,5 | 4,1 | 21,1 |
| Botnfiskafli (þús. tonn) | júlí '03 | 35,1 | 33,2 | -21,7 | 5,8 | 301,2 | 0,2 |
| Úppsíjavarafli (þús. tonn) | júlí '03 | 190,4 | 212,9 | 43,5 | -10,5 | 1.036,2 | -37,6 |
| Vöruútflutningur (ma.kr.) ¹ | júní '03 | 14,6 | 15,0 | -4,7 | 2,8 | 93,1 | -4,9 |
| - sjávarafurðir (ma.kr.) ¹ | júní '03 | 9,1 | 8,6 | -11,2 | 11,8 | 57,0 | -8,0 |
| - ál (ma.kr.) ¹ | júní '03 | 2,8 | 3,9 | 11,4 | -24,3 | 18,4 | -5,4 |
| - aðrar iðnaðarvörur (ma.kr.) ¹ | júní '03 | 2,3 | 2,1 | 6,5 | 13,0 | 14,1 | 7,7 |
| Vöruinnflutningur (ma.kr.) ¹ | júní '03 | 17,5 | 15,4 | 2,5 | 20,1 | 93,5 | 5,5 |
| Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.) ¹ | júní '03 | -2,9 | -0,4 | . | . | -0,4 | . |
| Útflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹ | 1. ársfj. '03 | 21,5 | 23,1 | -4,4 | 4,8 | 21,5 | 4,8 |
| Innflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹ | 1. ársfj. '03 | 24,2 | 23,8 | 3,2 | 14,7 | 24,2 | 14,7 |
| Raungengi m.v. verðlag (1980=100) | 2. ársfj. '03 | 96,0 | 88,5 | 1,8 | 8,5 | 95,2 | 10,1 |

1. Breytingar á vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd eru á föstu gengi.

| IV Vinnumarkaður og tekjur | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá ¹ | | Frá ársbyrjun ² | |
|--|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------------|-----------|----------------------------|--------------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Gildi | Breyt. frá fyrri ári (%) |
| Fjöldi atvinnulausra..... | júlí '03 | 4.669 | 3.530 | -412 | 1.139 | 5.310 | 49,3 |
| Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiddrétt (% af mannafla)..... | júlí '03 | 3,4 | 2,6 | 0,0 | 0,8 | 3,3 | 1,0 |
| Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla)..... | apríl '03 | 3,9 | 3,2 | 0,7 | 0,7 | . | . |
| Vinnumagn (klst. á viku) (vinnumarkaðskönnun Hagstofu).... | nóv. '02 | . | . | 1,1 | -1,7 | . | . |
| Laus störf á vinnumiðlumum..... | júlí '03 | 608 | 282 | 11 | 116 | 401 | 70,9 |
| Útgáfa nýrra atvinnuleyfa..... | júlí '03 | 83 | 114 | 15 | -27 | 399 | -37,0 |
| Útgáfa atvinnuleyfa alls..... | júlí '03 | 385 | 292 | 2 | 32 | 1.788 | -14,2 |
| Launavísitala (des. 1988=100)..... | júlí '03 | 239,3 | 226,5 | 0,1 | 5,7 | 238,2 | 5,6 |
| Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100)..... | júlí '03 | 132,0 | 126,9 | 0,3 | 4,0 | 131,6 | 3,7 |

1. Breytingar á fjölda atvinnulausra sýna fjölgun/fækkun; breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósent); allar breytingar vísitalna og breytingar á útgáfu atvinnuleyfa og fjölda lausra starfa eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði, meðaltal atvinnuleysishlutfalls en uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa.

| V Opinber fjármál | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá | | Frá ársbyrjun | |
|---|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------|-----------|---------------|-----------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Gildi | Breyt. frá f. ári (%) |
| Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.)..... | júlí '03 | -2,4 | -2,5 | - | - | -3,3 | - |
| Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%)..... | júlí '03 | -12,3 | -13,3 | - | - | -2,3 | - |
| Hrein lánsfjárbörf (ma.kr.)..... | júlí '03 | 1,1 | 1,9 | - | - | -1,8 | - |
| Hrein lánsfjárbörf (% af tekjum)..... | júlí '03 | 5,8 | 10,0 | - | - | -1,2 | - |
| Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.)..... | júlí '03 | 19,8 | 19,0 | -8,4 | 4,2 | 147,5 | 12,2 |
| - af virðisaukaskatti (ma.kr.)..... | júlí '03 | 6,5 | 6,0 | 5,2 | 7,1 | 41,9 | 8,9 |
| - af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.)..... | júlí '03 | 6,7 | 6,3 | 2,9 | 7,0 | 46,1 | 5,7 |
| - af innflutningi og áfengi (ma.kr.)..... | júlí '03 | 1,5 | 1,4 | 7,6 | 8,4 | 9,8 | 10,8 |
| Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.)..... | júlí '03 | 22,2 | 21,5 | 4,0 | 3,3 | 150,8 | 6,2 |

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öfustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er.

| VI Eignamarkaðir | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá | | Frá ársbyrjun | |
|--|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------|-----------|---------------|-----------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Meðaltal | Breyt. frá f. ári (%) |
| Úrvalsvisitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)..... | júlí '03 | 1.503,8 | 1.274,7 | 2,1 | 18,0 | 1.417,4 | 10,9 |
| Heildarvisitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).... | júlí '03 | 1.540,7 | 1.321,0 | 1,4 | 16,6 | 1.479,2 | 13,4 |
| Velta, mánaðarleg (ma.kr.)..... | júlí '03 | 13,2 | 13,2 | -71,9 | -0,1 | 240,9 | 37,9 |
| Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100)..... | júlí '03 | 183,6 | 162,2 | 1,6 | 13,1 | 178,3 | 10,8 |
| Raunverð íbúða á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100)..... | júlí '03 | 141,3 | 127,2 | 1,7 | 11,1 | 137,8 | 8,7 |
| Aflahlutdeild (kr./kg.)..... | júlí '03 | 1.200 | 1.000 | 0,0 | 20,0 | 1.217 | 39,4 |

| VII Fjármálamarkaðir | Nýjasta tímabil | Nýjasta gildi | Gildi fyrir ári | Breyting í % frá | | Frá ársbyrjun | |
|--|-----------------|---------------|-----------------|-------------------------|-----------|---------------|--------------------------|
| | | | | næsta tíma-bili á undan | fyrri ári | Meðaltal | Breyt. frá fyrri ári (%) |
| Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.)..... | 31. júlí '03 | 764,3 | 678,2 | 0,7 | 11,5 | - | - |
| að frádregnum ættl. gengis- og verðlagsáhrifum (vísitala) | 31. júlí '03 | 179,1 | 158,2 | 0,6 | 12,0 | - | - |
| að raungildi (jan. 2000=100)..... | 31. júlí '03 | 138,9 | 125,8 | 0,8 | 10,5 | - | - |
| Útlán lánakerfisins (ma.kr.)..... | 31. mars '03 | 2.028 | 1.954 | 2,0 | 3,8 | - | - |
| M3 (ma.kr.)..... | 31. júlí '03 | 426,6 | 370,8 | -2,9 | 15,1 | - | - |
| Stýrivextir Seðlabankans (%)..... | 22. ágúst '03 | 5,3 | 7,9 | 0,0 | -2,6 | 5,4 | -3,9 |
| Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 5,3 | 7,9 | 0,0 | -2,6 | 5,5 | -4,8 |
| Ríkisvxlavextir, 3ja mán (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 5,0 | 7,9 | -0,1 | -2,9 | 5,1 | -3,8 |
| Skammtímaravextir 3 mán. ríkisvíxla m.v. verðb.álag (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 3,0 | 5,5 | 0,3 | -2,5 | 2,8 | -3,5 |
| Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4 ár, RIKB 07 0209) (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 6,1 | 7,9 | -0,7 | -1,8 | 6,8 | -1,8 |
| Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (10 ár, RIKB 13 0517) (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 7,3 | 8,1 | -0,2 | -0,7 | 7,7 | 4,3 |
| Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 4,5 | 5,7 | -0,1 | -1,2 | 4,8 | -1,0 |
| Ávöxtunarkrafa húsbrefta til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 4,4 | 5,5 | -0,1 | -1,2 | 4,7 | -0,9 |
| Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ¹ .. | 22. ágúst '03 | 4,1 | 5,4 | -0,1 | -1,3 | 4,2 | -1,4 |
| Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 4,1 | 5,3 | -0,1 | -1,2 | 4,5 | -0,8 |
| Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹ ... | 22. ágúst '03 | 12,0 | 14,8 | 0,0 | -2,8 | 12,1 | -4,3 |
| Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ¹ | 22. ágúst '03 | 9,1 | 10,1 | 0,0 | -1,0 | 9,2 | -0,9 |
| Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ¹ | 22. ágúst '03 | 125,8 | 126,3 | 1,4 | -0,4 | 122,3 | -8,0 |

1. Allar tölur nema í tveimur öfustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

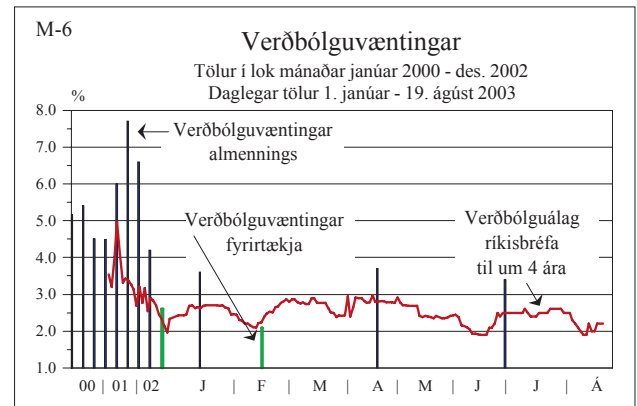
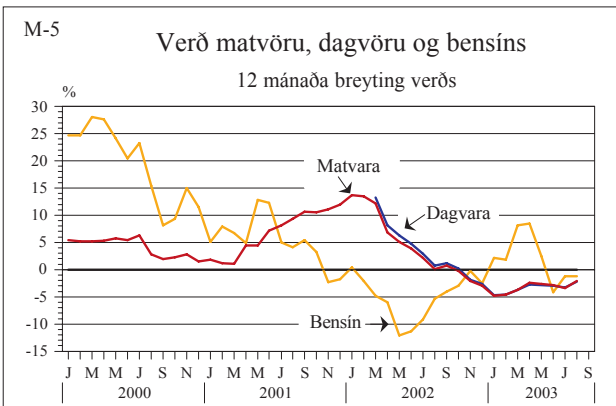
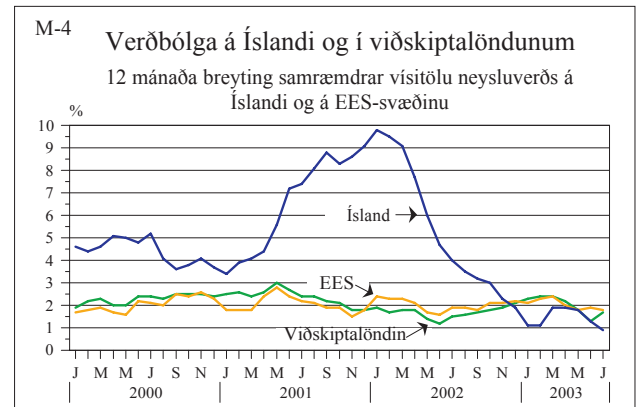
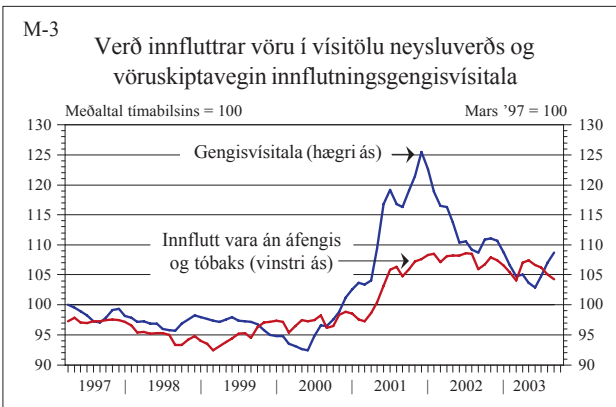
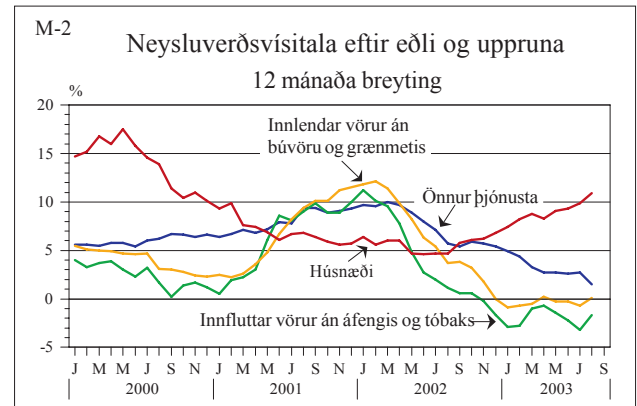
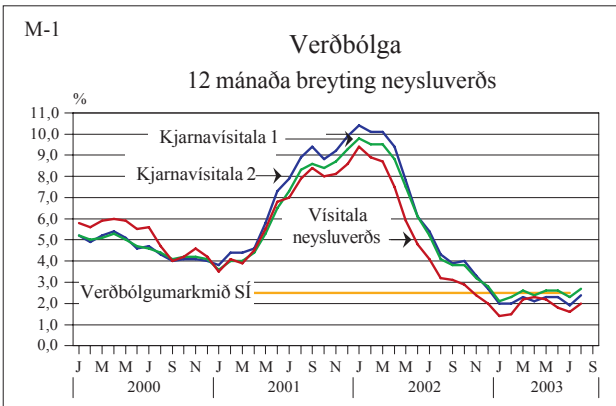
I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

Vísitala neysluverðs í ágúst lækkaði um 0,09% frá fyrri mánuði. Sérfræðingar á markaði höfðu að meðaltali gert ráð fyrir óbreyttri vísitölu. Yfir tólf mánuði hækkaði vísitalan um 2,0% og án húsnæðiskostnaðar um 0,4%. Kjarnavísitala 1 lækkaði um 0,08% og kjarnavísitala 2 um 0,08% milli mánaða. Tólf mánaða hækkun kjarnavísitölu 1 er aðeins yfir verðbólguþröngunni (2,7%) en hækkun kjarnavísitölu 2, sem undanskilur opinbera þjónustu, aðeins undir (2,4%).

Sumarútsölur voru fyrir á ferðinni en endranær og gætti mest í júlí, en um þriðjungur áhrifanna kom fram í ágúst-

mælingu vísitölunnar. Á móti vó að húsnæðisverð hefur hækkað mikið í sumar. Markaðsverð húsnæðis hækkaði um 1,6% í júlí og um 1,9% í ágúst.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hefur lækkað lítillega frá júlí. Verðbólguálag bréfa með 4 ára líftíma sveiflaðist á bilinu 2,1%-2,5% í júlí og fyrri helming ágústmánaðar og var að meðaltali 2,4% í júlí en 2,3% fyrri helming ágústmánaðar. Verðbólguálag til sex ára var um 3% um miðjan ágúst.



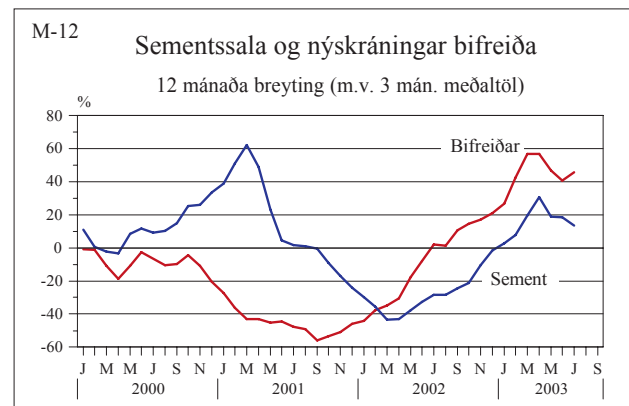
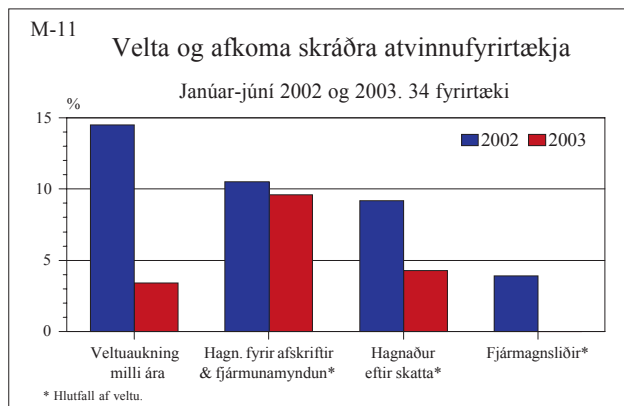
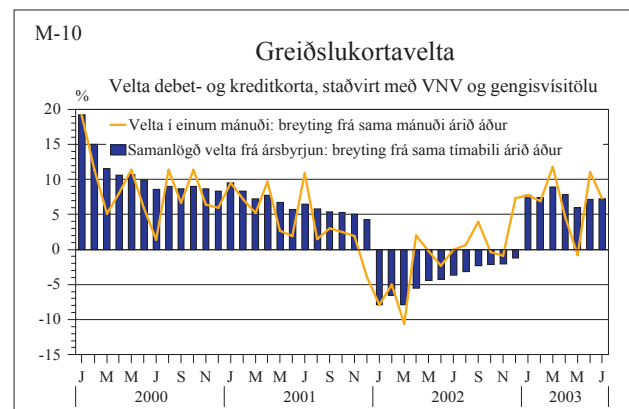
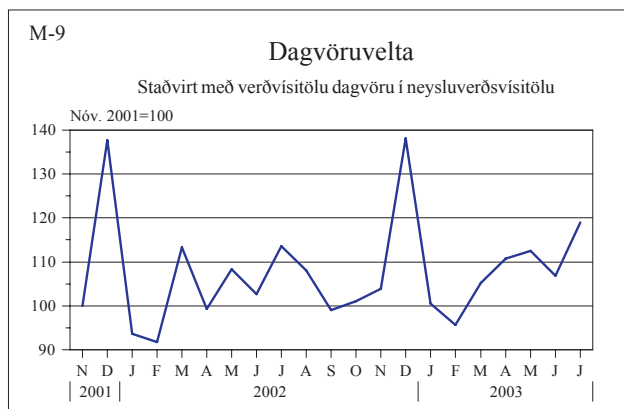
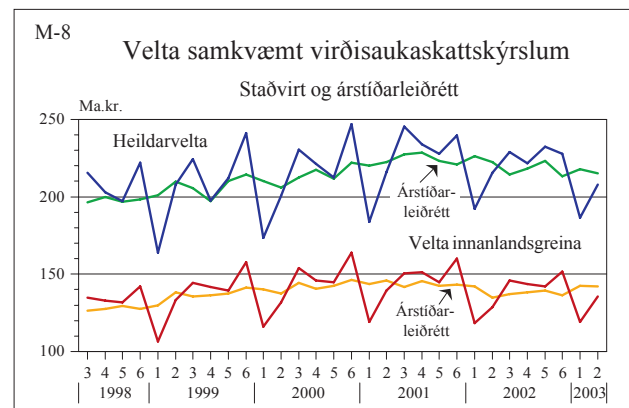
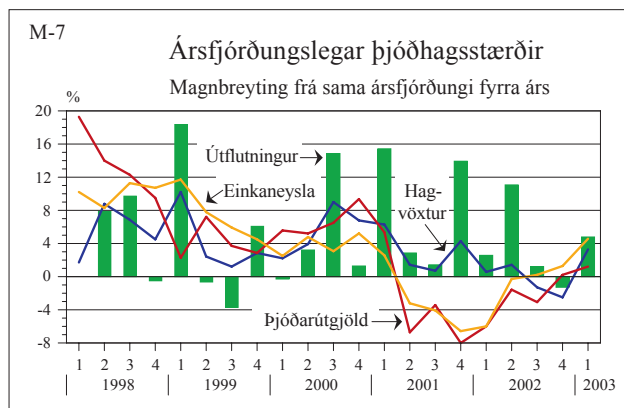
II Framleiðsla og eftirspurn

Virðisaukaskattskýrslur sýna verulegar breytingar á veltu fyrstu 4 mánuði ársins samanborið við fyrra ár. Mikil raunaukning varð í smásölu, heildsölu og þjónustu og alger viðsnúningur í byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð. Iðnaðarframleiðsla á innanlandsmarkaði nær sér aftur á strik eftir stöðugan samdrátt frá vori 2002. Heildarvelta staðvirt með vísitölu útflutningsgengis og vísitölu neysluverðs jókst um 1,6% á fyrstu 4 mánuðum ársins. Velta í dagvöruverslun hefur sótt í sig veðrið að undanfögnu. Í júlí var veltan 4,8% meiri að raunvirði en fyrir ári og tímabilið frá áramótum er aukningin 3,9%. 12 mánaða raunbreyting greiðslukortaveltu í júlí var 7,1% sem er nálægt mánaðar meðaltali þessa árs. Veltan frá áramótum er 6,7% meiri en á sama tíma í fyrra. Aukningin er svipuð og á sama tíma 2001 en talsvert minni en 1999-2000. Sementssala það sem af er ári er 18% meiri en á sama tíma í fyrra. Sala til stóriðju og virkjana er enn ekki hafin svo nokkru nemi.

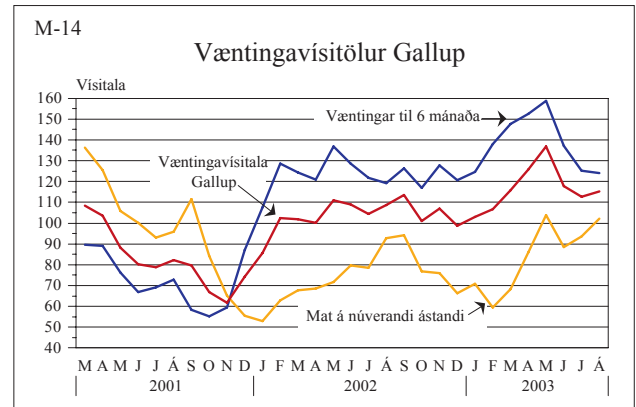
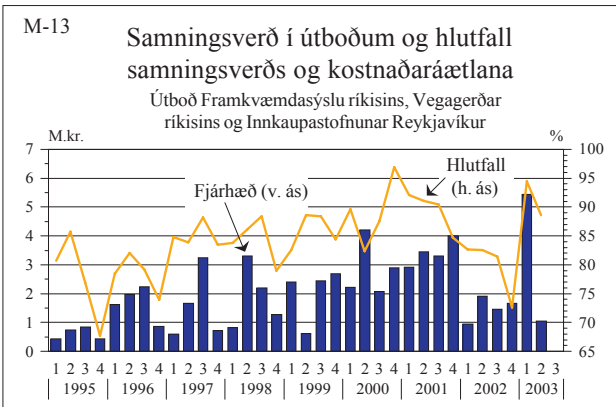
Aukna sementsnotkun má því rekja til byggingarframkvæmda og umferðar- og flutningamannvirkja. Sementssala í ár hefur verið álíka mikil og á árunum 1999-2000.

Í hálfársuppgjörum þeirra 28 skráðra atvinnufyrirtækja (önnur fyrirtæki en fjármála- og tryggingarfyrirtæki) sem birt hafa uppgjör kemur fram nokkuð lakari afkomu- mynd en á fyrri árhelmingi 2002. Framlegð minnkar lítillega eða úr 10,5% af veltu í 9,6% en hagnaður eftir skatta minnkar um helming, aðallega vegna mun minni gengis- hagnaðar.

Væntingavísitala Gallup hækkaði í ágúst og stendur í 115,3 stigum sem er ekki fjarri gildi hennar í mars sl. Hæst fór vísitalan fyrir kosningar í vor og náði þá sögulegu hámarki í 136,8 stigum. Eftir það hrapaði hún en er nú á uppleið aftur. Veldur því fyrst og fremst mat manna á núverandi efnahgs- og atvinnuástandi en væntingar til framtíðar hafa ekki mælst minni frá því í desember á sl. ári.



II Framleiðsla og eftirspurn



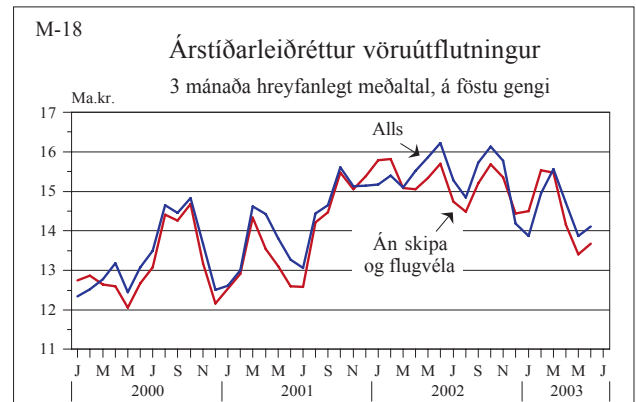
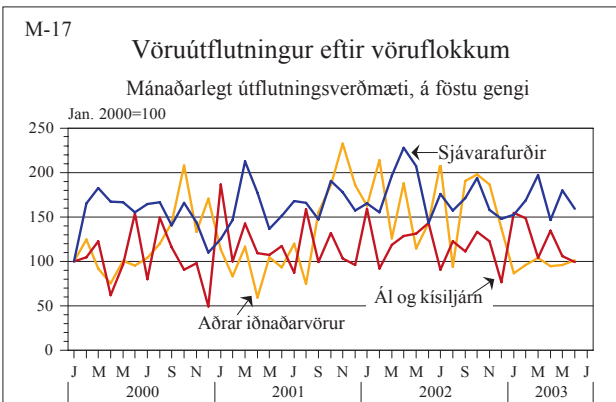
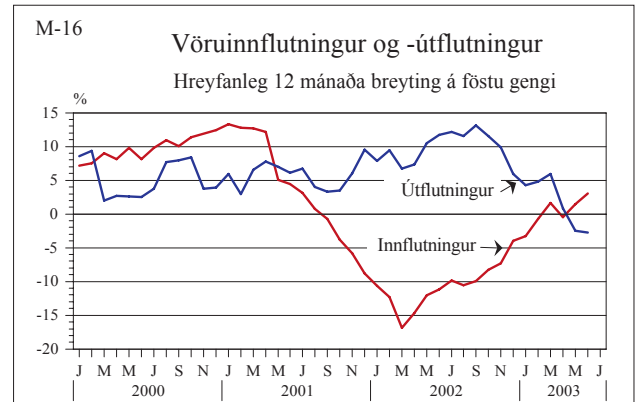
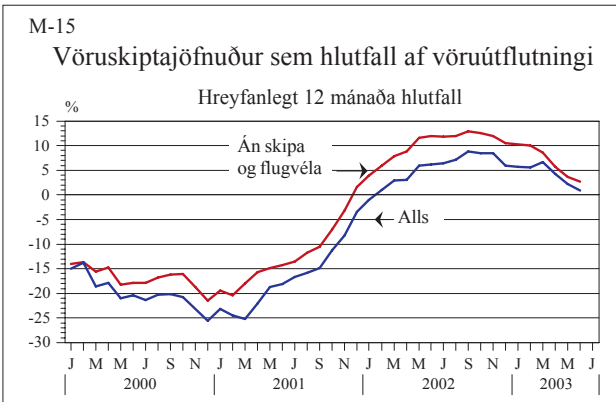
III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

Heildaraflinn í júlímánuði sl. var nokkru minni en fyrir ári. Munar þar mest um 300 þús. tonna samdrátt loðnafla. Þá var þorskeiði frekar dræm, eða 11% minni en fyrir ári. Það sem af er árinu hefur veiðst aðeins meira af botnfiski, einkum ýsu og ufsa, en þorskaflinn var 10% minni.

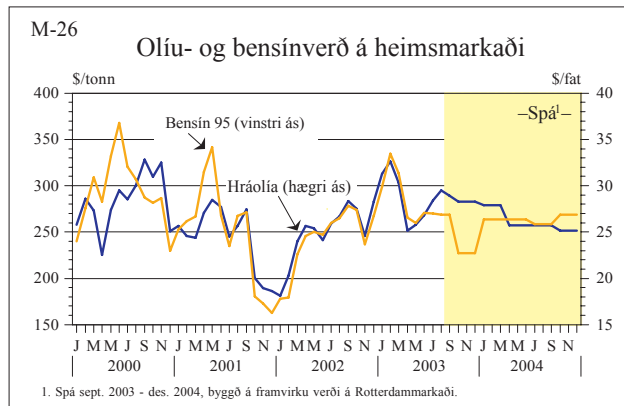
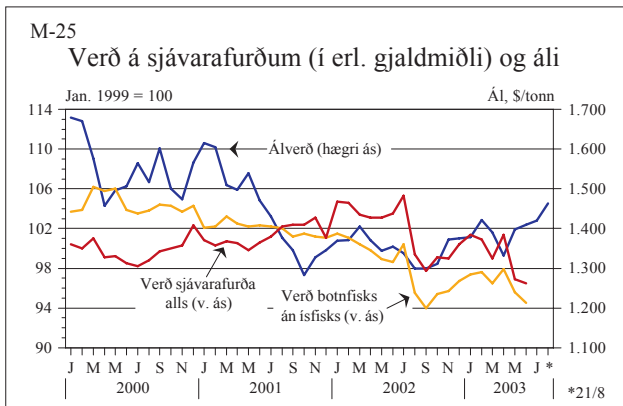
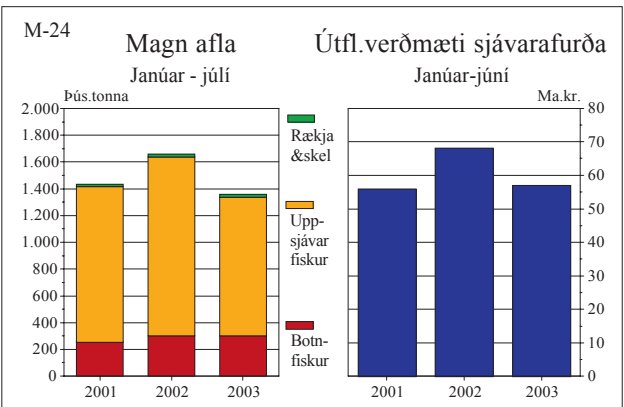
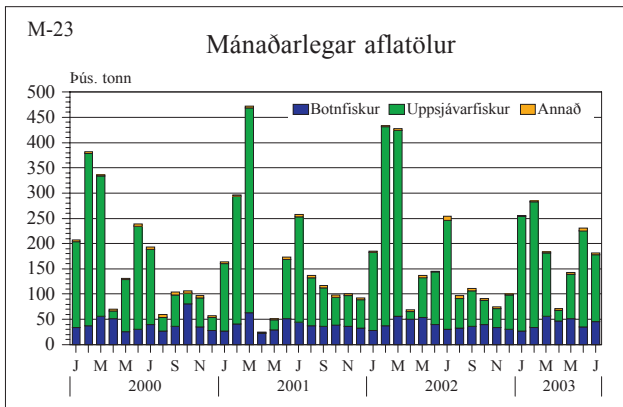
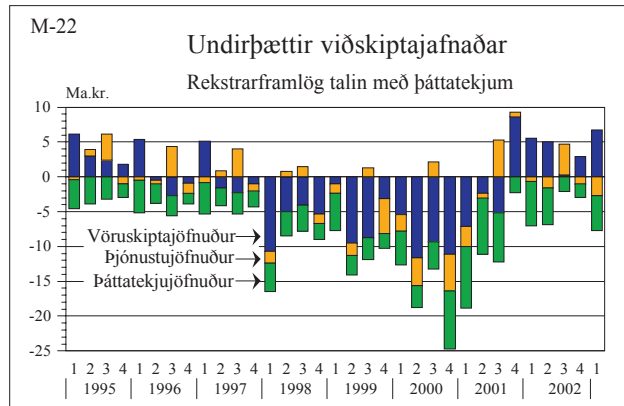
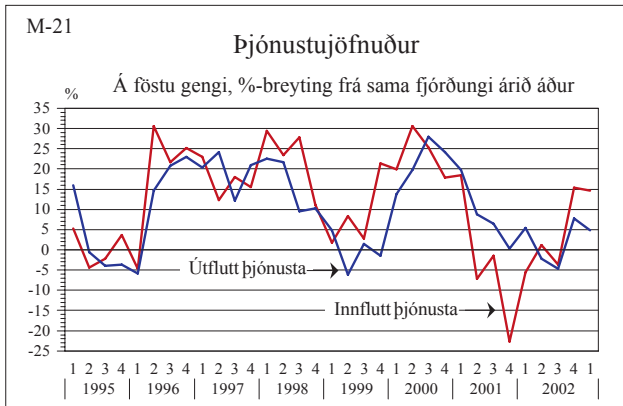
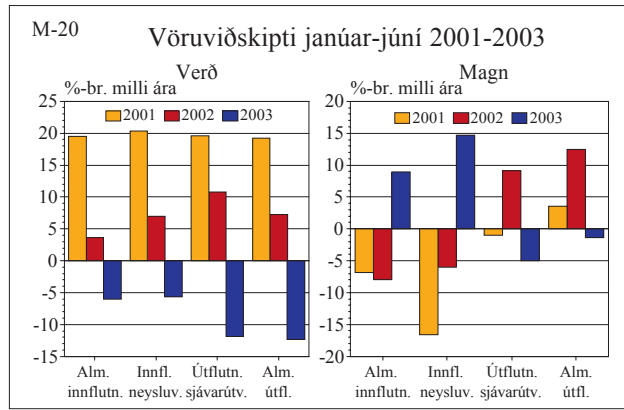
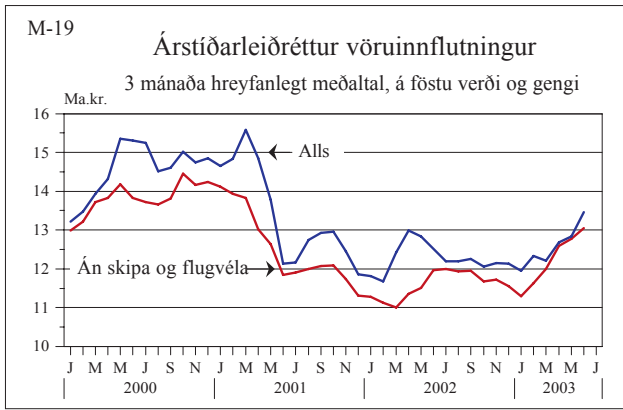
Verð á áli hefur ekki verið hærra um 2 ára skeið. Framvirkt verð bendir til áframhaldandi hækkunar næstu mánuði. Verð sjávarafurða lækkaði um 4% frá ármótum til júní sl. og um 4½% milli fyrstu 6 mánaða 2002 og 2003. Verð á eldsneyti helst áfram tiltölulega hátt vegna óróa og stríðsástands í mörgum helstu olíuframleiðslulöndum. Væntingar standa ekki til að verð muni lækka svo einhverju nemi á næstu mánuðum.

Útflutningur í júní var svipaður og fyrir ári, eftir afar slakan maímánuð. Mikill útflutningur fiskmjöls, lyfja og lækningatækja vó upp lítinn álútflutning.

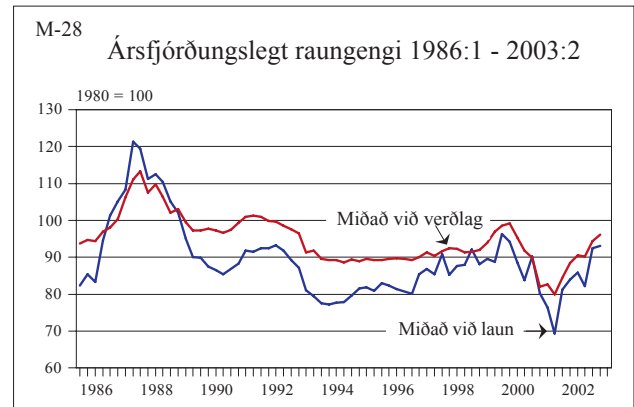
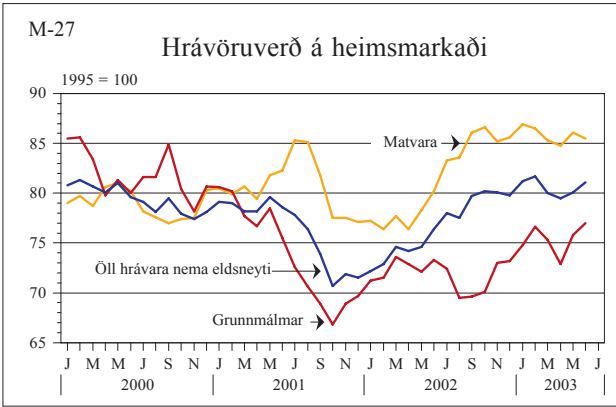
Innflutningur í júní var fimmtungi meiri en fyrir ári, en 15% meiri ef skipa- og flugvélaviðskipti eru undanskilin. Innflutningur neysluvöru var, eins og undanfarna mánuði, mun meiri en í fyrra og var innflutningur bíla t.d. 55% meiri. Einnig var innflutningur flutningatækja til atvinnurekstrar þrefalt meiri en fyrir ári og má rekja þá breytingu meðal annars til virkjanaframkvæmda. Að skipa- og flugvélainnflutningi frátöldum var innflutningur á fyrri helmingi ársins 12% meiri á föstu gengi en á sama tíma fyrir ári.



III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði



III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði



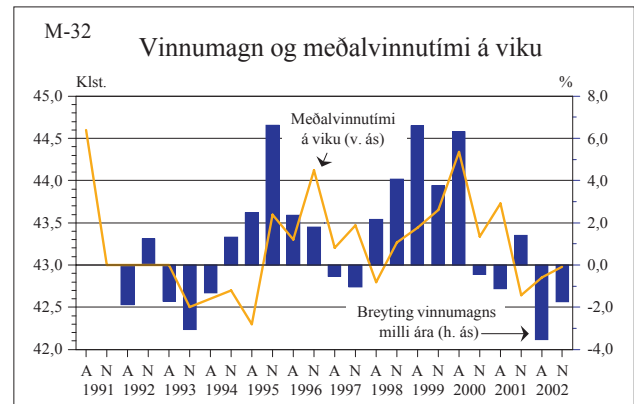
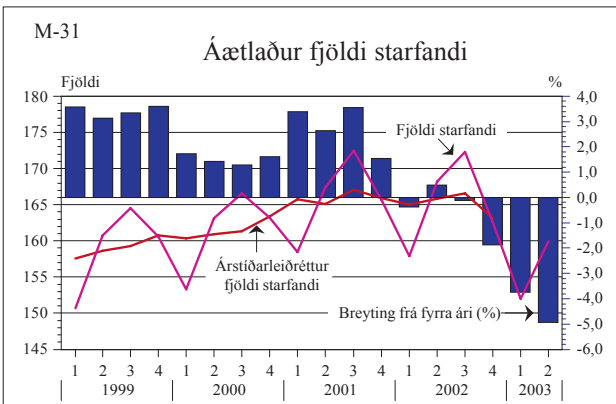
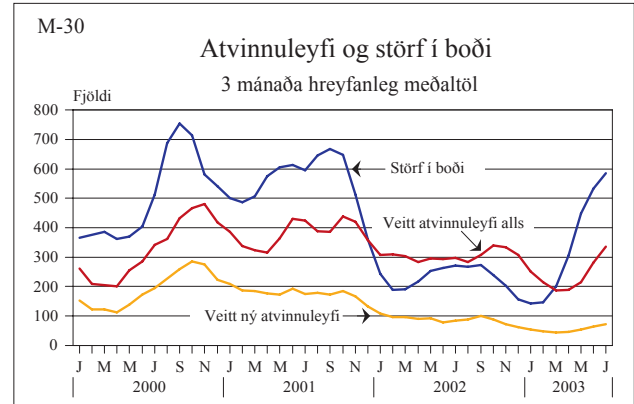
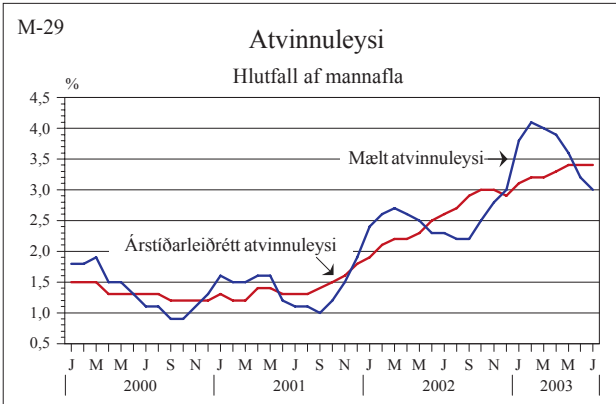
IV Vinnumarkaður og tekjur

Atvinnuleysi mældist 3,0% í júlí. Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi var 3,4% bæði í júní og júlí. Rúmlega 30% þeirra sem skráðir voru atvinnulausir í lok júlí sl. höfðu verið á atvinnuleysisráðum sex mánuði eða lengur. Á sama tíma fyrir ári var þetta hlutfall rúmlega 20%.

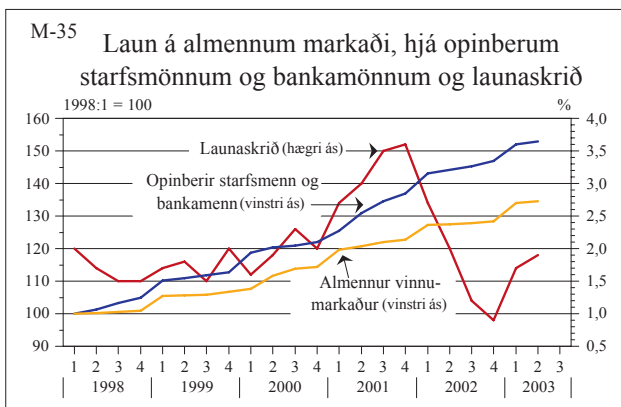
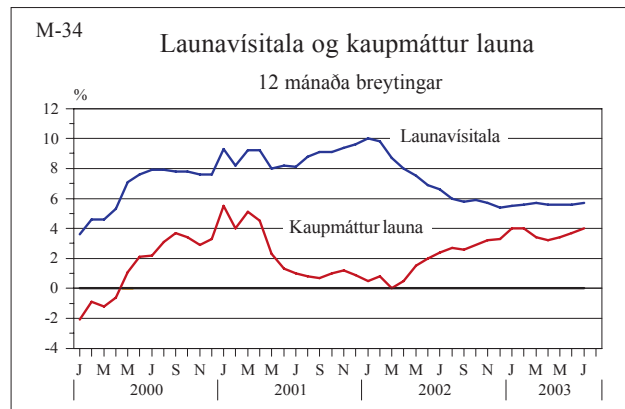
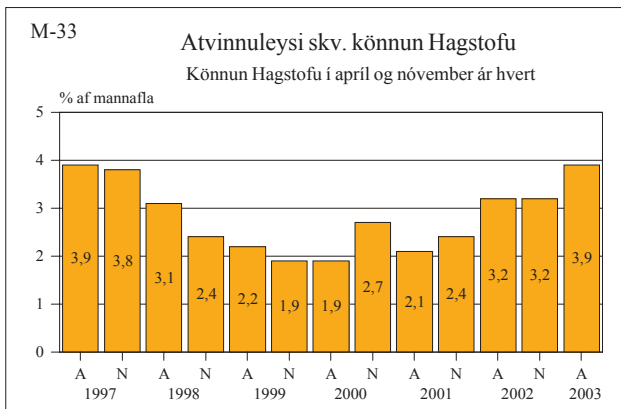
Lausum störfum hjá vinnumiðlunum hefur fjölgað um rúmlega helming frá sama tíma fyrir ári. Í júlí voru þau 604, en voru 282 fyrir ári. Útgefnum atvinnuleyfum hefur fjölgað og í júlí voru þau fleiri en fyrir ári í fyrsta sinn í tvö ár eða 385, samanborið við 292 í júlí í fyrra. Ný tíma-

bundin atvinnuleyfi voru þó færri en fyrir ári en framlengd tímabundin atvinnuleyfi í júní og júlí voru fleiri en fyrir ári.

Launavísitala Hagstofunnar hækkaði um 0,1% milli júní og júlí og um 5,7% á tólf mánuðum. Kaupmáttur launa jókst um 4% á tólf mánuðum til júlí. Á öðrum ársfjórðungi höfðu laun opinberra starfsmanna og bankamanna hækkað um 5,9% frá sama ársfjórðungi árið áður. Á sama tíma hækkuðu laun á almennum markaði um 5,5% og áætlað launaskrið á tímabilinu nam tæplega 2%.



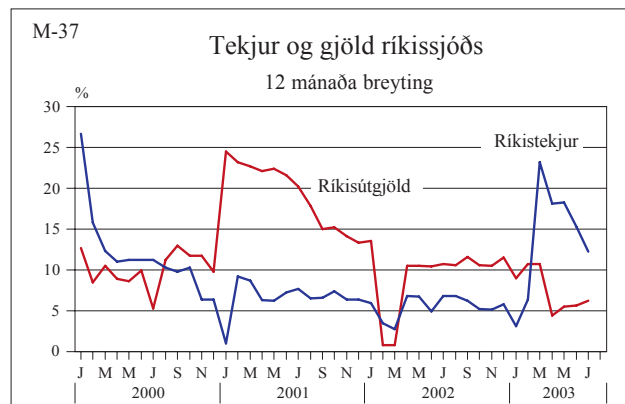
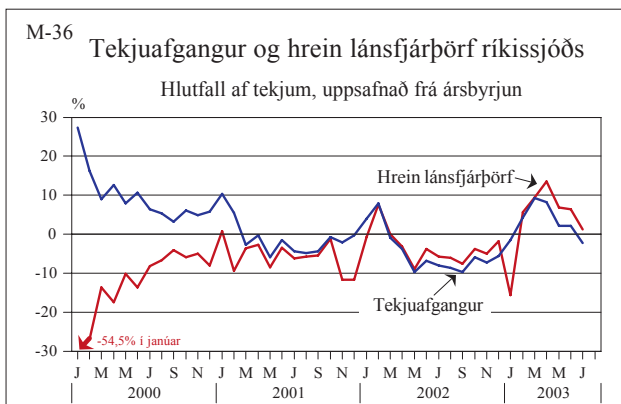
IV Vinnumarkaður og tekjur



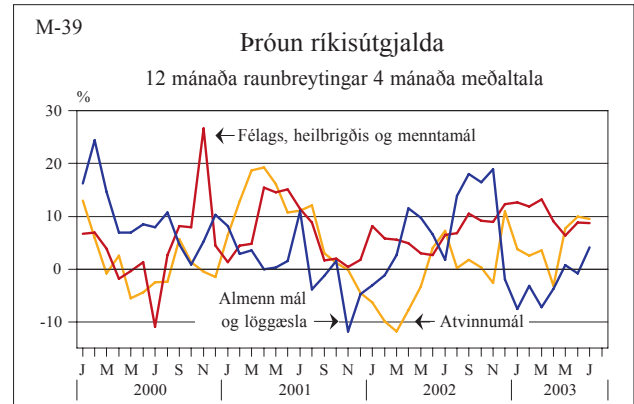
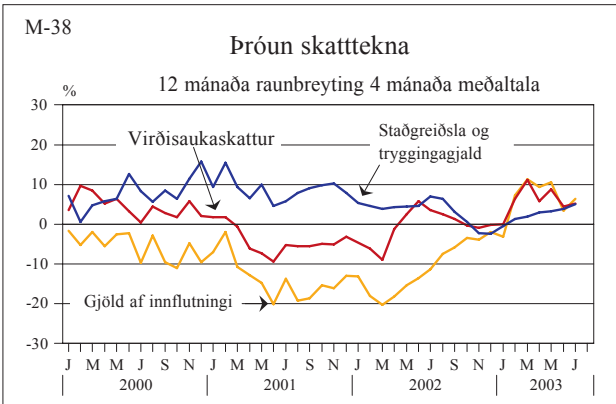
V Opinber fjármál

Tekjur ríkissjóðs til júliloka voru 12% hærri en á sama tíma í fyrra, eða 10% meiri að raunvirði. Án eignasölu er raunhækkun einungis 4%. Síðustu fjóra mánuðina eru tekjur af staðgreiðslu og tryggingagjaldi 5% hærri að raungildi en fyrir ári, tekjur af virðisaukaskatti sömuleiðis 5% hærri og tekjur af innflutningsgjöldum 6½% hærri. Staðgreiðslu- og tryggingagjaldatekjur hafa styrkst jafnt og þétt, en hinir tveir tekjupóstarnir með sveiflum. Útgjöld ríkissjóðs til júliloka voru 6% hærri en fyrir ári, eða 4% hærri að raungildi. Án vaxtagjalda er gjaldahækkunin 9½% eða 7½% umfram verðlag. Rekstrargjöld og fjárfesting veða þyngst til hækkunar.

Til júliloka eru útgjöld ríkissjóðs 3 ma.kr. umfram tekjur, þrátt fyrir 12 ma.kr. tekjufærðan söluhagnað. Án eignasölnunnar eru greidd gjöld 15 ma.kr. umfram innheimtar tekjur, samanborið við 14 ma.kr. fyrir ári. Hreyfingar á veittum lánnum og skammtimaliðum eru jákvæðar um 1½ ma.kr. og hreyfingar stofnfjár og hlutafjár skila 3½ ma.kr. umfram söluhagnað. Hreinn lánsfjárfangangur er 2 ma.kr. samanborið við 7,5 ma.kr. halla á sama tíma í fyrra. Fjármögnun er yfirgnæfandi innlend, 12 ma.kr. í ríkisvixlum og 5 ma.kr. í löngum innlendum lánnum, meðan uppgreiðsla erlendra lána nemur 11 ma.kr. og staða gagnvart Seðlabankanum styrkist um 3½ ma.kr.



V Opinber fjármál



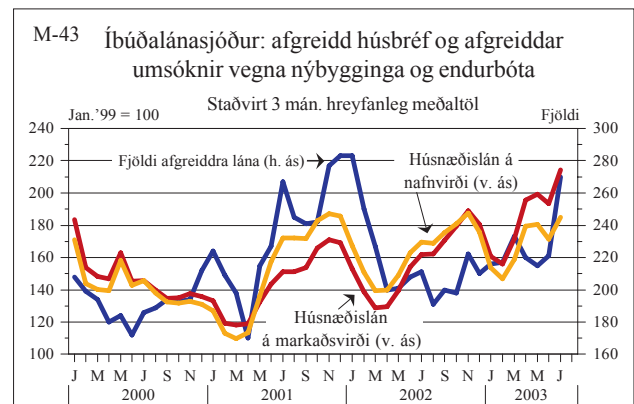
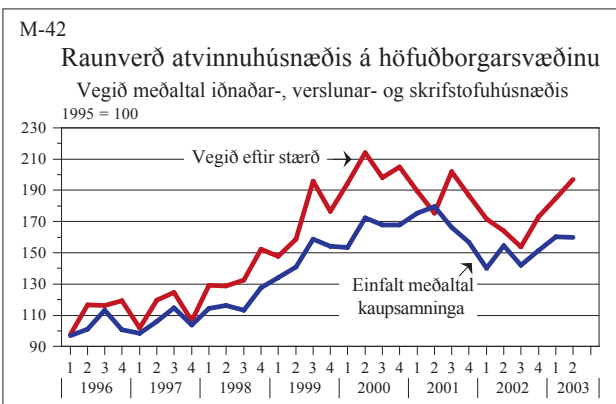
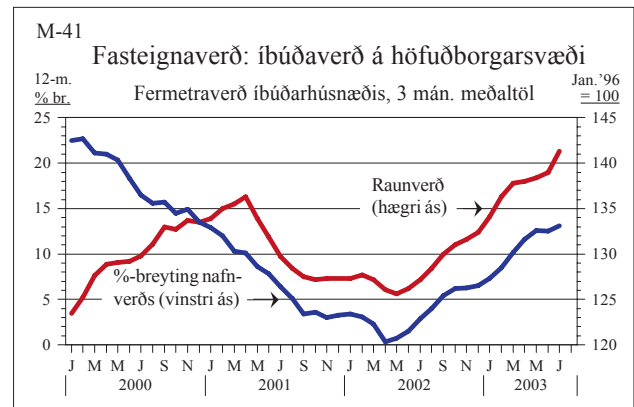
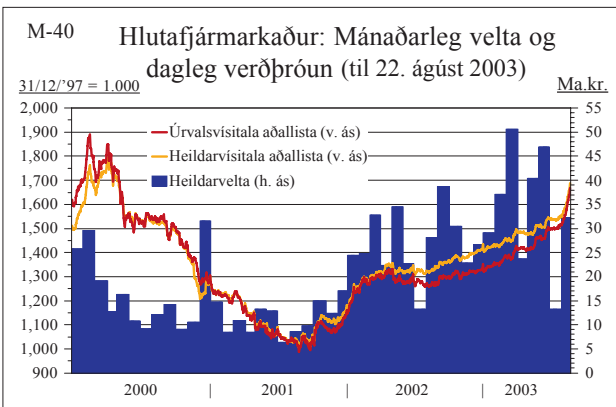
VI Eignamarkaðir

Úrvalsvísitalan hefur hækkað um 23,5% frá seinustu ármótum og um fast að þriðjungi á seinustu 12 mánuðum. Þessi mikla hækkun er borin uppi af mikilli hækkun lyfja-fyrirtækja og fjármála- og tryggingafyrirtækja. Þá hefur veltan á Kaupþingi aukist mikið eða um nærri 40% frá sama tíma í fyrra.

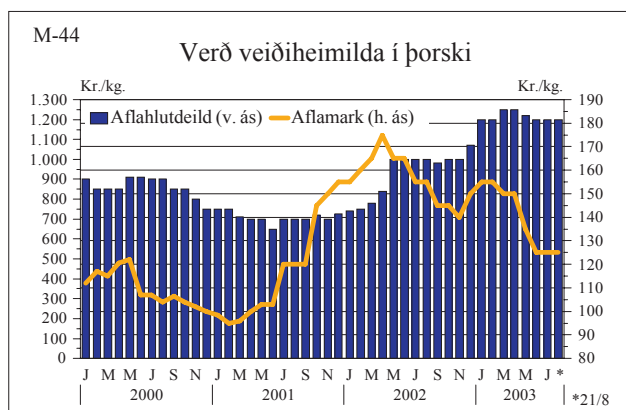
Vísitala fasteignaverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu hækkaði um 1½% í júní og var 14,2% hærri en fyrir ári. Vísitalan fyrir fjölbýli var í júlí 15,3% hærri en fyrir ári. Töluverð merki eru nú um að raunverð atvinnuhúsnæðis hafi á fyrri helmingi ársins verið u.þ.b. 10% herra en að meðaltali 2002. Talsverður hluti lækkunarinnar sem varð milli 2001 og 2002 er eftir því genginn til baka. Gögn eru þó gisin og kalla á varfærni í túlkun.

Útlán hjá Íbúðalánasjóði eru í nýju hámarki bæði hvað varðar fjárhæðir og fjölda. Í júlí voru samþykkt skuldaþréfaskipti fyrir 6 ma.kr. og afgreidd húsnæði á reiknuðu verði voru tæpir 5 ma.kr. sem hvoru tveggja er met. Fjöldi afgreiddra íbúðarlána til kaupa á notuðu húsnæði hefur aldrei verið meiri en í júlí og fjöldi afgreiddra lána til nýbygginga og endurbóta var einnig með meira móti.

Úrvalsvísitalan hefur hækkað um 23,5% frá seinustu ármótum og um fast að þriðjungi á seinustu 12 mánuðum. Þessi mikla hækkun er borin uppi af mikilli hækkun lyfja-fyrirtækja og fjármála- og tryggingafyrirtækja. Þá hefur veltan á Kaupþingi aukist mikið eða um nærri 40% frá sama tíma í fyrra.



VI Eignamarkaðir



VII Fjármálamarkaðir

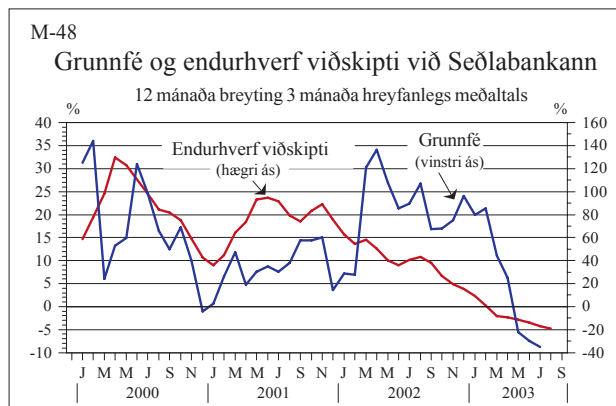
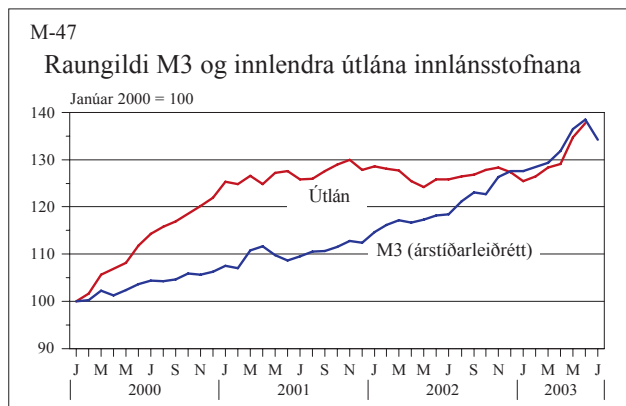
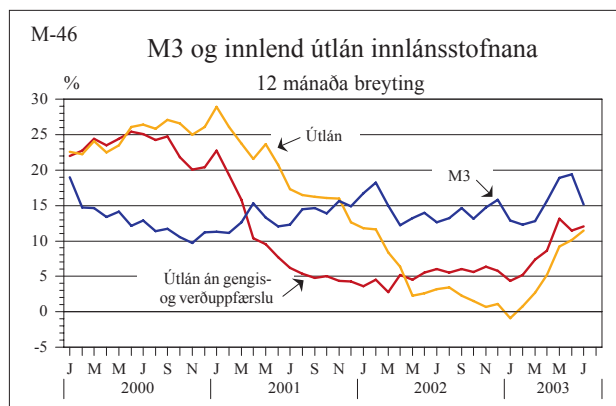
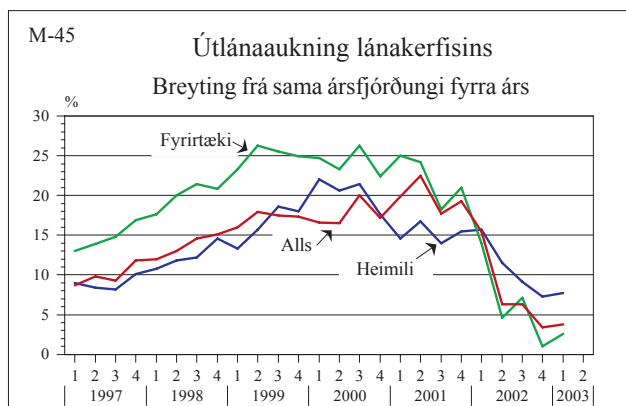
Peningamagn og sparifé (M3) jókst um 15% á tólf mánuðum til júliloka. Heldur hefur bætt í tólf mánaða vöxt M3 og var hann til að mynda 12%-14% á seinni hluta síðasta árs og fyrsta fjórðungi þessa árs.

Vöxtur innlendra útlána lánastofnana hefur einnig tekið vel við sér. Útlán leiðrétt fyrir gengis- og verðuppfærslu jukust um 12% á tólf mánuðum til júliloka en tólf mánaða vöxtur var minnstur 4½% í lok janúar.

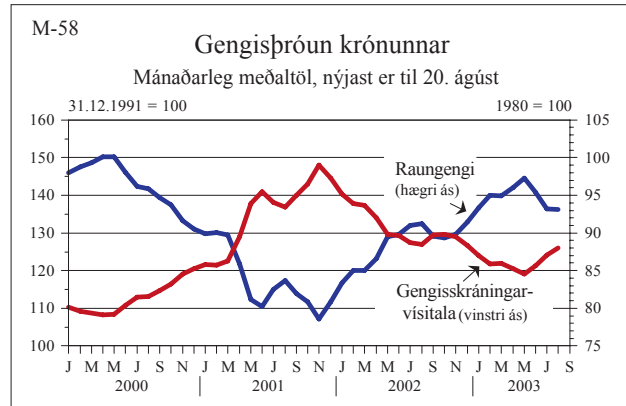
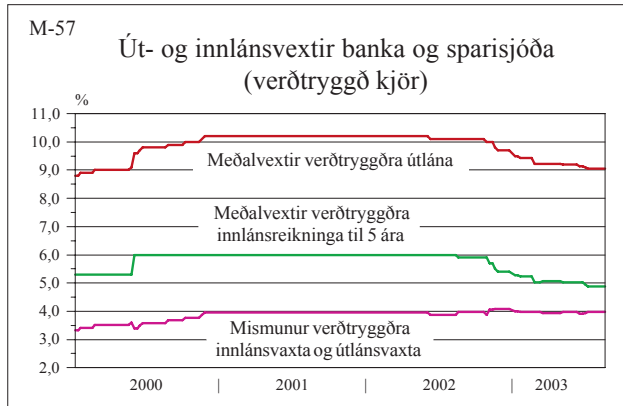
Endurhverf viðskipti innlánastofnana drógust saman í júlí, fimmta mánuðinn í röð, um 20% frá sama tíma í fyrra. Það sem af er ágúst hafa endurhverf viðskipti innlánsstofnana haldið áfram að dragast saman frá fyrra ári.

Stýrivextir Seðlabankans hafa verið óbreyttir frá 10. febrúar sl. Raunstýrivextir bankans, metnir með verðbólguálagi óverðtrygðra ríkisbréfa til 4 ára, hafa heldur hækkað og voru 3,1% að meðaltali á fyrri helmingi ágústmánaðar samanborið við 2,7 að meðaltali í júlí. Þann 18. ágúst voru þeir 3,0%.

Skammtíma vaxtamunur var að meðaltali 3% á fyrri helmingi ágústmánaðar og 3,1% að meðaltali í júlí. Örlítið minni vaxtamunur má rekja til lægri ávöxtunarkröfu íslenskra ríkisvixla. Ávöxtunarkrafa flestra skuldabréfa hefur lækkað um 0,1-0,2 prósentur frá júlímánuði.



VII Fjármálamarkaðir



VIII Alþjóðleg efnahagsmál

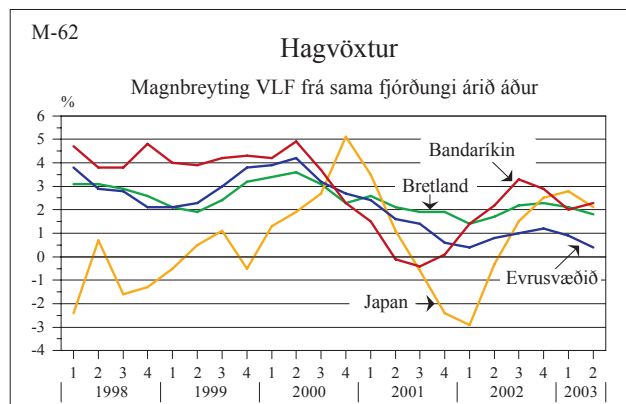
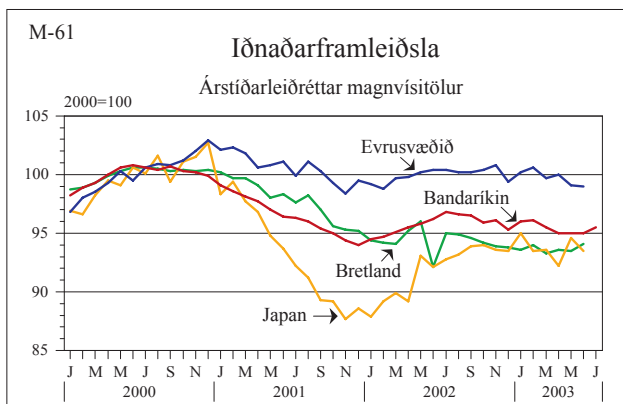
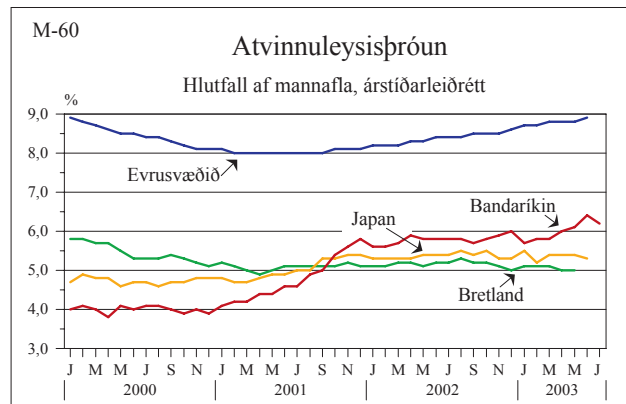
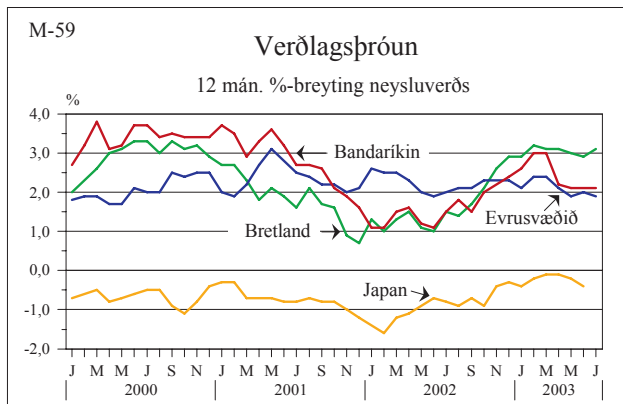
Iðnaðarframleiðsla í Bandaríkjunum í júlí óx um 0,5% sem er töluvert meira en búist var við. Enn hefur vinnumarkaðurinn ekki tekið við sér og atvinnuleysi í júlí mældist 6,2% - svipað og verið hefur.

Evrusvæðið er ennþá í lægð. Í júní dróst iðnaðarframleiðslan saman um 0,1%. Í Þýskalandi, Ítalíu og Hollandi dróst landsframleiðsla saman á fyrstu tveimur fjórðungum þessa árs og á svæðinu í heild er vöxtur landsframleiðslu lítill sem enginn frá fyrra ári. Atvinnuleysi mældist 8,9% sem er það mesta frá í mars árið 2000.

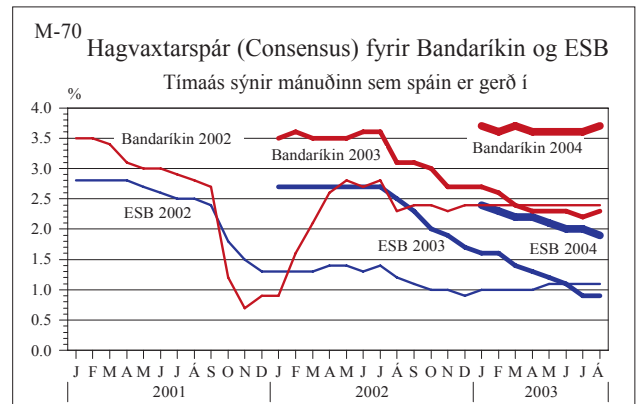
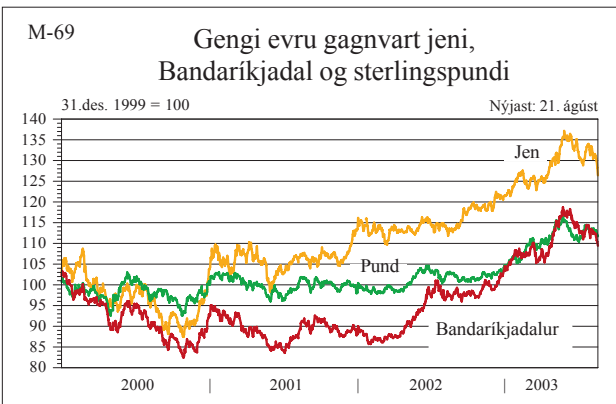
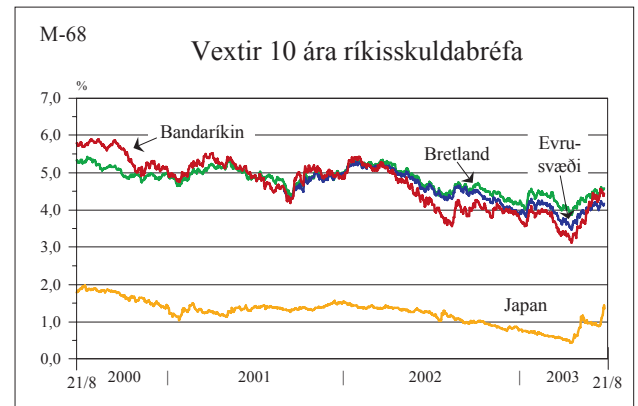
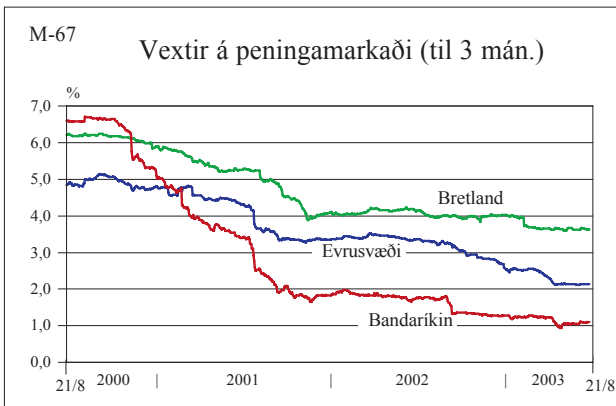
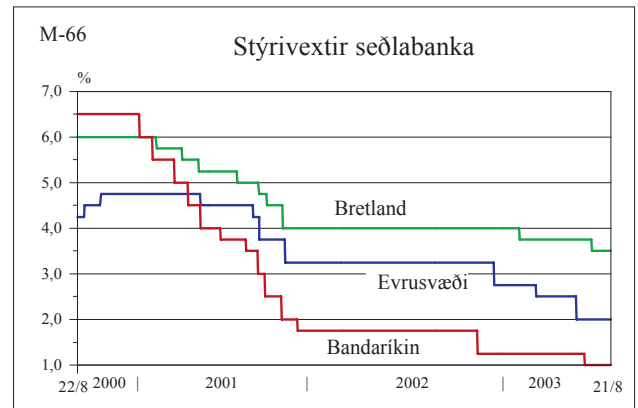
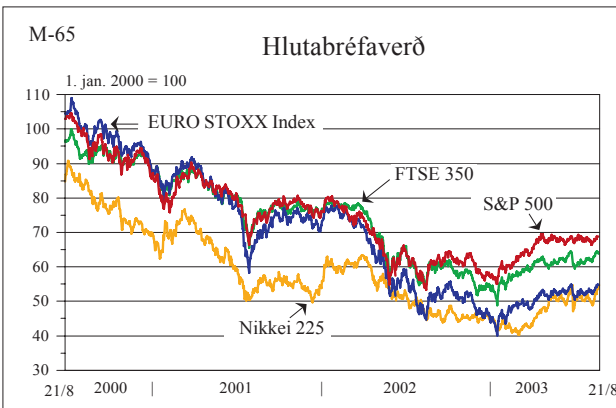
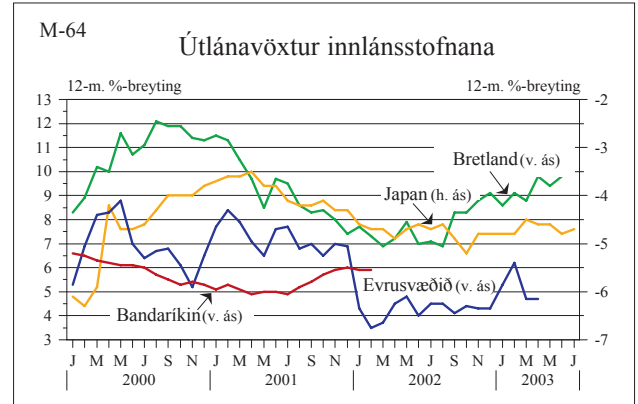
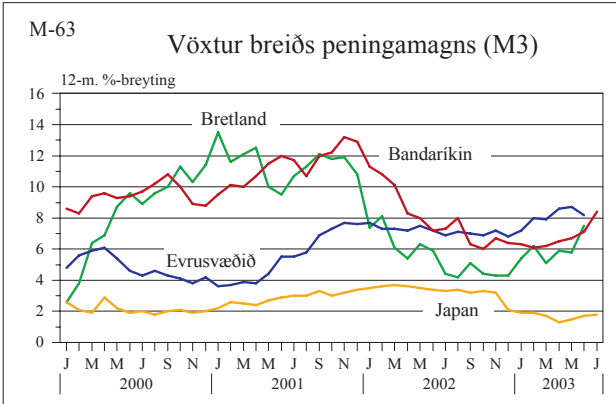
Iðnaðarframleiðsla í Japan tók vel við sér í maí og jókst um 2,6% en sú aukning gekk að hluta til baka með 1,2% samdrætti í júní. Í júní var atvinnuleysi 5,3%.

Í Bretlandi jókst iðnaðarframleiðsla um 0,1% í maí miðað við þriggja mánaða meðaltal og atvinnuleysi hélst óbreytt, 3,1%. Englandsbanki lækkaði stýrivexti þann 10. júlí um 25 punkta, úr 3¾% í 3½%.

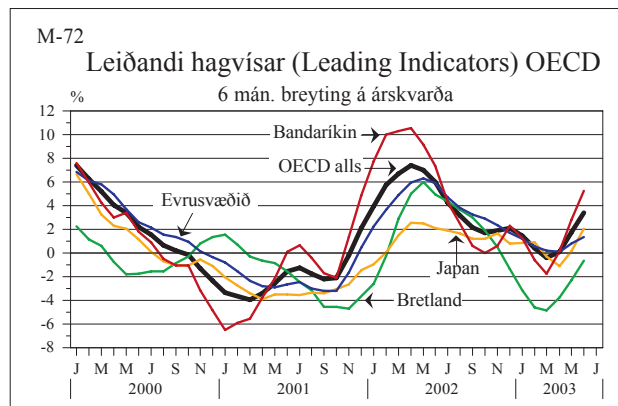
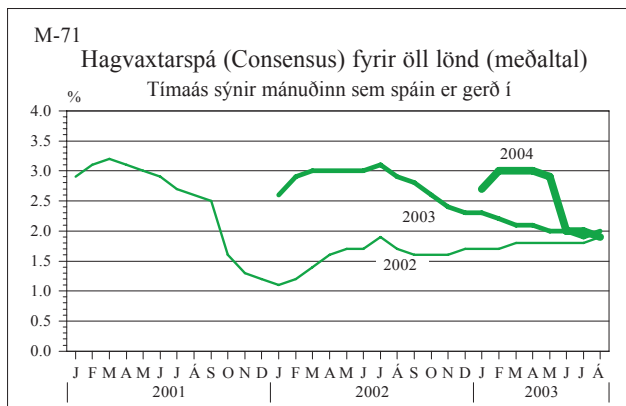
Hlutabréfavísitölur fara hækkandi. Dow Jones hefur ekki verið hærri í 14 mánuði og stendur nú nálægt 9.400 stigum. Nikkei er komin upp fyrir 10.000 stiga markið í fyrsta skipti sl. ár og FTSE-vísitalan náði sömuleiðis nýlega hæsta gildi síðustu 12 mánaða.



VIII Alþjóðleg efnahagsmál



VIII Alþjóðleg efnahagsmál



Skýringar við myndir í Hagvísunum Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvísitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþáttur Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvísitala eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvísitölnnar: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Vísitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensins

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvísitölu, matvöru, dagvöru og bensins.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem Gallup gerir fyrir Seðlabankann. Á árunum 2000-2002 sá IBM (áður PriceWaterHouseCoopers) um kannanirnar á verðbólguvæntingum almennings. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spariskirteinaflokks sem er svipaðar tímallengdar (RIKS 05 0410). Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - desember 2002 og daglegar frá 1. janúar 2003.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvirtar með vísitölu neysluverðs án bensins og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiddréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVÞ). Vísitala veltu dagvöru í smásölu. Staðvirt með verðvísitölu dagvöru í neysluverðsvísitölnni. Nóvember 2001=100. Vísitalan er reiknuð af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvirt er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bilgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur Gallup

Heimild: Gallup. Væntingavísitala Gallup ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 2000=100.

Mynd 18. Árstíðarleiddréttur vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er árstíðarleiddrétt 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekjujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarlegt aflamagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarmiðum. Sýnt er aflamagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en aflamagnið.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Olíu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hráolia, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálmum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnuálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnumálastofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefina atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Áætlaður fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Fjöldi starfandi er áætlaður af Hagstofu út frá staðgreiðslugögnum og upplýsingum úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu.

Mynd 32. Vinnumagn og meðalvinnutími á viku

Heimildir: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá. Við útreikning á meðalvinnutíma er aðeins reiknað með þeim svarendum sem höfðu unnið í 1 klst. eða fleiri í aðalstarfi eða aukastarfi í viðmiðunarviku. Vinnumagn er margfeldi meðalvinnutíma og fjölda við vinnu í viðmiðunarviku.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá og athugað hverjir eru í vinnu og hverjir ekki. Miðað er við skilgreiningar ILO (Alþjóðavinnumálastofnunarinnar). Vegna breytinga á framkvæmd vinnumarkaðskannana frá og með janúar 2003 eru niðurstöður ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölunnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysluverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölunnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölunnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hrein lánsfjárbörf ríkissjóð

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárbörf er halli ríkissjóðs að viðbættum löngum og stuttum útlánunum umfram heimtar afborganir og eignasölu. Jákvæð lánsfjárbörf merkir halla og neikvæð lánsfjárbörf merkir lánsfjárafgang.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Þróun ríkisútgjalda

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar útgjalda ríkis; almenn mál og löggæsla; félags-, heilbrigðis- og menntamál; atvinnumál.

Mynd 40. Hlutaftjármarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvalsvísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 41. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl.

Mynd 42. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 43. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirtar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 44. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótaping. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtakvóti) í þorski.

Mynd 45 Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 46. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 47. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvísitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við vísitölu útlána og Kaupþing banka hf. í janúar 2002. Janúar 2000=100.

Mynd 48. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 49. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 50. Skammtíma vextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímaravextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 51. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kautilboð í flokkana RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517.

Mynd 52. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kautilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 53. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kautilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbref. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315.

Mynd 54. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 55. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbrefa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 56. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunarkrafa spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfa kaupum Seðlabankans.

Mynd 57. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 58. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 59. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (2000=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 63. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 64. Útlánavöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 65. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 66. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 68. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 69. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 71. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 72. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á árskvörða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísa.